

Právo domáhat se svolání valné hromady

§ 183n odst. 3 obch. zák., ve znění účinném do 31. března 2008, je nutno vykládat tak, že nabude-li akcionář rozhodný podíl ve smyslu § 183i obch. zák., a zanikne-li mu v důsledku marného uplynutí lhůty upravené v § 183n odst. 3 obch. zák. právo domáhat se svolání valné hromady podle § 183i obch. zák., vzniká mu toto právo opětovně v případě, že následně rozhodný podíl (např. v důsledku převodu části účastnických cenných papírů) ztratí a později jej znovu nabude; lhůta tří měsíců podle § 183n odst. 3 obch. zák. běží opětovně ode dne, kdy hlavní akcionář (znovu) nabyl rozhodný podíl. Toto by neplatilo v případě, převedl-li by hlavní akcionář část účastnických cenných papírů na třetí osobu pouze proto, aby mohl následně v důsledku jejich opětovného nabytí znovu získat rozhodný podíl a obejít tak důsledky marného uplynutí lhůty upravené v § 183n odst. 3 obch. zák., počítané od prvního nabytí rozhodného podílu (tedy, jestliže by úkony hlavního akcionáře směřovaly k obejití § 183n odst. 3 obch. zák.).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2335/2012, ze dne 26.3.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelky Z. M., zastoupené Mgr. L.Z., advokátem, se sídlem v P., za účasti společnosti Z. a. s., se sídlem v P., zastoupené Mgr. T. P., advokátem, se sídlem v P., o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 77 Cm 354/2007, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. února 2011, č. j. 14 Cmo 559/2009-268, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 20. srpna 2009, č. j. 77 Cm 354/2007-229, Městský soud v Praze zamítl návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti Z. a. s., (dále jen „společnost“) ze dne 9. srpna 2007, kterým bylo rozhodnuto o přechodu všech účastnických cenných papírů společnosti na hlavního akcionáře (výrok I.), a rozhodl o náhradě nákladů soudního řízení (výrok II.).

Vrchní soud v Praze k odvolání navrhovatelky usnesením ze dne 14. února 2011, č. j. 14 Cmo 559/2009-268, potvrdil usnesení soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

Soudy vyšly z toho, že:

- 1) Společnost BRIXEN LIMITED, se sídlem v Limasol, Pikioni 4, P. C. 3075, Kyperská republika, reg. č. 164864 (dále jen „hlavní akcionář“) nabyla rozhodný podíl (90 %) na hlasovacích právech dne 13. října 2006. Následně rozhodný podíl pozbyla a opětovně jej nabyla na základě smlouvy ze dne 31. ledna 2007. Téhož dne požádala o svolání valné hromady podle § 183i zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. března 2008 (dále též jen „obch. zák.“). V řízení nebylo prokázáno, že by převody akcií v období mezi 13. říjnem 2006 a 31. lednem 2007 byly činěny za účelem prodloužení lhůty upravené v § 183n odst. 3 obch. zák.
- 2) Znalecký posudek byl zpracován dne 24. května 2007, Česká národní banka udělila hlavnímu akcionáři souhlas k přijetí rozhodnutí podle § 183i a násl. obch. zák. za protiplnění ve výši 493,62 Kč na jednu kmenovou akcii na majitele o jmenovité hodnotě 1.010,- Kč a ve výši 493.617,20 Kč na jednu kmenovou akcii na majitele o jmenovité hodnotě 1.010.000,- Kč.
- 3) Představenstvo společnosti schválilo navrhované protiplnění jako „spravedlivé“.

4) Dokumenty týkající se určení hlavního akcionáře, zdůvodnění výše protiplnění, znalecký posudek i rozhodnutí České národní banky byly akcionářům zpřístupněny v sídle společnosti ode dne 4. července 2007.

5) Dne 9. srpna 2007 se konala valná hromada společnosti, která rozhodla o přechodu všech účastnických cenných papírů na hlavního akcionáře. Hlavní akcionář „se prokázal“ akciemi společnosti „představujícími 366.297 hlasů z celkového počtu 385.328 hlasů.

6) Navrhovatelka byla akcionářkou společnosti vlastníci jednu akcii na majitele o jmenovité hodnotě 1.010,- Kč.

Na takto ustaveném základě odvolací soud (mimo jiné) vysvětlil, že § 183i odst. 1 obch. zák. zakotvuje oprávnění hlavního akcionáře, nikoli povinnost, při splnění tam uvedených podmínek požádat o svolání mimořádné valné hromady. Jestliže hlavní akcionář dosáhne zákonem požadovaného podílu na základním kapitálu a nevyužije svého oprávnění k postupu podle § 183i obch. zák., zanikne mu podle § 183n odst. 3 obch. zák. toto právo odvíjející se od okamžiku nabytí rozhodného podílu. Označené ustanovení však podle odvolacího soudu nelze chápat tak, že hlavní akcionář, který jednou nevyužil svého oprávnění, při následných změnách výše jeho podílu a opětovném dosažení relevantního podílu by již nikdy nemohl oprávnění podle § 183i obch. zák. využít. Jestliže po nabytí rozhodného podílu hlavní akcionář nevyužije svého oprávnění podle § 183i obch. zák., následně jeho podíl klesne pod 90 % a poté jej opět dosáhne, běží nová tříměsíční lhůta podle § 183n odst. 3 obch. zák. od nového dosažení relevantního podílu. V projednávané věci tudíž běžela hlavnímu akcionáři lhůta podle § 183n odst. 3 obch. zák. od 31. ledna 2007.

Odvolací soud neshledal důvodnou ani námitku navrhovatelky, podle níž hlavní akcionář „porušil § 183j odst. 6 obch. zák.“, neboť znalecký posudek byl zpracován a souhlas České národní banky byl udělen až několik měsíců po podání žádosti podle § 183i obch. zák.

V této souvislosti odvolací soud vysvětlil, že pro realizaci postupu podle § 183i a násl. obch. zák. musí hlavní akcionář požádat o svolání valné hromady a hlasovat na valné hromadě pro přijetí navrhovaného usnesení. Včasné svolání valné hromady již není v dispozici hlavního akcionáře. Doručí-li hlavní akcionář společnosti ve stanovené lhůtě žádost o svolání valné hromady, která nebude obsahovat všechny náležitosti stanovené v § 183j odst. 6 obch. zák., zahájí představenstvo kroky směřující k realizaci práva výkupu (svolá valnou hromadu) až poté, kdy hlavní akcionář chybějící náležitosti doloží. Hlavní akcionář má učinit vše pro to, aby společnosti doručil veškeré přílohy vymezené v § 183j odst. 6 obch. zák. v tříměsíční lhůtě podle § 183n odst. 6 obch. zák. Nelze však vyloučit, že se mu v této lhůtě nepodaří potřebné přílohy zajistit, neboť např. souhlas České národní banky i vypracování zadaného znaleckého posudku závisí na třetích osobách. Chybí-li v žádosti některá z předepsaných náležitostí, začne lhůta ke svolání valné hromady běžet teprve doplněním poslední z nich. Svoláním valné hromady až poté, kdy se žádost hlavního akcionáře včetně příloh podle § 183j odst. 6 obch. zák. stala perfektní, se právní postavení vlastníků účastnických cenných papírů dotčených výkupem nikterak nezhorší.

Dodatečné předložení příloh k žádosti hlavního akcionáře o svolání valné hromady proto podle odvolacího soudu není důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), namítajíc naplnění dovolacího důvodu vymezeného v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně a věc vrátil posledně označenému soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí dovolatelka spatřuje ve výkladu § 183n odst. 3 obch. zák. ve znění účinném do 31. března 2008, majíc za to, že právo na svolání valné hromady nelze

uměle prodlužovat zcizováním a nabýváním akcií a že se tudíž ani při opětovném dosažení rozhodného podílu tímtež akcionářem neobnovuje, zdůrazňujíc, že prekluzivní lhůta upravená v § 183n odst. 3 obch. zák. je jedním z prostředků ochrany minoritních akcionářů.

Napadené rozhodnutí pak podle názoru dovolatelky činí zásadně právně významným i řešení otázky důsledků porušení § 183j odst. 6 obch. zák. ze strany hlavního akcionáře a následného nedodržení lhůty pro svolání valné hromad dle § 183j odst. 1 obch. zák.

V projednávané věci byl znalecký posudek zpracován a souhlas České národní banky udělen až několik měsíců po podání žádosti podle § 183i odst. 1 obch. zák. Přitom jen žádost obsahující zdůvodnění určení výše protiplnění, znalecký posudek a stanovisko České národní banky lze považovat za žádost ve smyslu § 183i obch. zák. Žádost podanou hlavním akcionářem mělo tudíž představenstvo odmítnout a nikoliv na jejím základě svolat valnou hromadu.

Společnost považuje napadené rozhodnutí za správné a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Nejvyšší soud předesílá, že rozhodné znění občanského soudního řádu, podle kterého dovolání projednal a rozhodl o něm (do 31. prosince 2012) se podává z části první, čl. II bodu 7 zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.; zásadní právní význam napadeného rozhodnutí Nejvyšší soud shledává v posouzení otázek dovoláním otevřených, v judikatuře Nejvyššího soudu dosud neřešených.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Vzhledem k době podání žádosti hlavního akcionáře o svolání valné hromady společnosti podle § 183i odst. 1 obch. zák. a době přijetí usnesení valné hromady o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů společnosti na hlavního akcionáře je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad příslušných ustanovení obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. března 2008, tj. naposledy ve znění zákona č. [36/2008](#) Sb.

Podle § 183i odst. 1 obch. zák. osoba, která vlastní ve společnosti účastnické cenné papíry, a) jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % jejího základního kapitálu, nebo b) které nahrazují účastnické cenné papíry, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, anebo c) s nimiž je spojen alespoň 90% podíl na hlasovacích právech ve společnosti (dále jen „hlavní akcionář“), je oprávněna požadovat, aby představenstvo svolalo valnou hromadu, která rozhodne o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů společnosti na její osobu.

Podle § 183j odst. 6 obch. zák. společně se žádostí podle § 183i odst. 1 doručí hlavní akcionář společnosti zdůvodnění určení výše protiplnění, znalecký posudek a rozhodnutí České národní banky podle § 183i odst. 5; hlavní akcionář nese náklady na pořízení a doručení těchto listin.

Podle § 183n odst. 3 obch. zák. právo hlavního akcionáře podle § 183i odst. 1, které není uplatněno do 3 měsíců ode dne nabytí rozhodného podílu, zaniká.

1) K výkladu § 183n odst. 3 obch. zák.

Právní úprava vytěsnění menšinových akcionářů byla do obchodního zákoníku včleněna (pod

označením „právo výkupu účastnických cenných papírů“) s účinností od 3. června 2005 (resp. 1. července 2005) novelou provedenou zákonem č. [216/2005](#) Sb. Ustanovení § 183n odst. 3 obch. zák. původně určovalo, že „právo hlavního akcionáře podle § 183i odst. 1, které není uplatněno do 3 měsíců od uplynutí doby závaznosti nepodmíněné a neomezené nabídky převzetí podle § 183m odst. 1 písm. a) nebo do 3 měsíců ode dne nabytí rozhodného podílu, zaniká“.

Novelou provedenou zákonem č. [377/2005](#) Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně některých dalších zákonů (zákon o finančních konglomerátech), byla z § 183n odst. 3 obch. zák. s účinností od 29. září 2005 vypuštěna slova „do 3 měsíců od uplynutí doby závaznosti nepodmíněné a neomezené nabídky převzetí podle § 183m odst. 1 písm. a) nebo“.

Od účinnosti zákona č. [104/2008](#) Sb., o nabídkách převzetí a o změně některých dalších zákonů (zákon o nabídkách převzetí), tj. od 1. dubna 2008, pak ustanovení § 183n odst. 3 obch. zák. určovalo:

„Nabyli-li hlavní akcionář účastnické cenné papíry podle § 183i odst. 1 v důsledku povinné nabídky převzetí nebo dobrovolné nabídky převzetí podle zákona o nabídkách převzetí, na jejímž základě nabyli hlavní akcionář alespoň 90 % všech účastnických cenných papírů společnosti, na které se nabídka vztahovala, platí, že protiplnění podle takové povinné nebo dobrovolné nabídky převzetí je protiplněním přiměřeným. Právo hlavního akcionáře podle § 183i odst. 1 musí být uplatněno do 3 měsíců od konce doby závaznosti nabídky převzetí podle první věty, jinak se první věta neuplatní.“

Znění citovaného ustanovení, účinné do 31. března 2008, umožňuje přijmout na základě gramatického výkladu oba v projednávané věci prezentované názory, tj. jak názor předkládaný dovolatelkou (podle kterého marným uplynutím lhůty tří měsíců ode dne, kdy hlavní akcionář poprvé nabyli rozhodný podíl, právo uplatnit postup podle § 183i a násl. obch. zák. zaniká, bez ohledu na skutečnost, zda hlavní akcionář později rozhodný podíl pozbyl a opětovně nabyli), tak i názor přijatý odvolacím soudem (podle něhož v případě pozbytí rozhodného podílu a následně jeho opětovného nabytí běží hlavnímu akcionáři ode dne nového nabytí nová lhůta podle § 183n odst. 3 obch. zák.).

„Inspiračním“ zdrojem časového omezení práva hlavního akcionáře uplatnit postup podle § 183i a násl. obch. zák. byl článek 15 odst. 4 a 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES ze dne 21. dubna 2004, o nabídkách převzetí, upravující tříměsíční lhůtu pro uplatnění práva výkupu účastnických cenných papírů, běžící od konce lhůty pro přijetí nabídky převzetí.

Účelem časového omezení práva výkupu následujícího po úspěšné nabídce převzetí přitom není obecně zamezit uplatnění tohoto práva kdykoliv v budoucnu, po marném uplynutí lhůty, ale zabezpečit, aby výše protiplnění uvedená v nabídce převzetí, která je bez dalšího považována za přiměřené protiplnění i pro bezprostředně následující vytěsnění (zbývajících) menšinových akcionářů, skutečně odpovídala požadavku přiměřenosti (spravedlivosti); je zřejmé, že v čase se relevance protiplnění určeného v nabídce převzetí pro posouzení jeho přiměřenosti pro účely vytěsnění snižuje. Tomu také odpovídá právní úprava účinná od 1. dubna 2008 (srov. zejména § 183n odst. 3 obch. zák. a s účinností od 1. ledna 2014 § 393 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích).

Oproti unijnímu předpisu český zákonodárce upravil časové omezení pro uplatnění práva hlavního akcionáře nejen ve vazbě na ukončenou nabídku převzetí, ale obecně ve vazbě na nabytí rozhodného podílu, bez ohledu na způsob jeho nabytí. Vzhledem k výše uvedenému se však Nejvyšší soud kloní k závěru přijatému odvolacím soudem, podle něhož účelem časového omezení práva nuceného výkupu účastnických cenných papírů nebylo zbavit tohoto práva hlavního akcionáře i pro případ, že po marném uplynutí této lhůty ztratí rozhodný podíl a později jej znovu nabude.

Tomu také nasvědčuje důvodová zpráva k návrhu zákona o nabídkách převzetí (posléze přijatého pod číslem 104/2008 Sb.), podle které „v § 183n odst. 3 je transponován článek 15 odst. 5 směrnice o nabídkách převzetí, byť vzhledem k širšímu okruhu osob, které naplní definici hlavního akcionáře, je záběr tohoto paragrafu širší. Upravuje doposud chybně formulovanou tříměsíční lhůtu pro squeeze-out, a to v souladu se směrnicí pouze ve vztahu ke squeeze-out(u) vycházejícího z ceny při nabídce převzetí.“

Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že § 183n odst. 3 obch. zák., ve znění účinném do 31. března 2008, je nutno vykládat tak, že nabude-li akcionář rozhodný podíl ve smyslu § 183i obch. zák., a zanikne-li mu v důsledku marného uplynutí lhůty upravené v § 183n odst. 3 obch. zák. právo domáhat se svolání valné hromady podle § 183i obch. zák., vzniká mu toto právo opětovně v případě, že následně rozhodný podíl (např. v důsledku převodu části účastnických cenných papírů) ztratí a později jej znovu nabude; lhůta tří měsíců podle § 183n odst. 3 obch. zák. běží opětovně ode dne, kdy hlavní akcionář (znovu) nabyl rozhodný podíl.

Uvedený závěr by neplatil v případě, převedl-li by hlavní akcionář část účastnických cenných papírů na třetí osobu pouze proto, aby mohl následně v důsledku jejich opětovného nabytí znovu získat rozhodný podíl a obejít tak důsledky marného uplynutí lhůty upravené v § 183n odst. 3 obch. zák., počítané od prvního nabytí rozhodného podílu (tedy, jestliže by úkony hlavního akcionáře směřovaly k obejití § 183n odst. 3 obch. zák.).

Podle skutkových závěrů soudů nižších stupňů, jejichž správnost nemůže být v projednávané věci přezkoumávána [srov. § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř.], však nebyly zjištěny žádné skutečnosti, svědčící o tom, že by převody akcií v období mezi 13. říjnem 2006 a 31. lednem 2007 byly hlavním akcionářem činěny za účelem „prodloužení“ lhůty upravené v § 183n odst. 3 obch. zák.

2) K výkladu § 183j odst. 6 obch. zák.

Citované ustanovení ukládá hlavnímu akcionáři, aby společnosti doručil společně se žádostí podle § 183i odst. 1 obch. zák. (mimo jiné) i znalecký posudek a rozhodnutí České národní banky podle § 183i odst. 5 obch. zák. Jak však přílehavě zdůraznil odvolací soud, doba potřebná k vypracování znaleckého posudku a následnému správnému řízení před Českou národní bankou není závislá pouze na vůli a možnostech hlavního akcionáře. Současně je nutné zohlednit, že hlavní akcionář zásadně mohl zadat zpracování znaleckého posudku až poté, kdy nabyl rozhodný podíl, přičemž právo výkupu účastnických cenných papírů podle právní úpravy účinné do 31. března 2008 prekludovalo (§ 183n odst. 3 obch. zák.).

Jakkoliv by tudíž měly být již k žádosti podle § 183i obch. zák. přiloženy znalecký posudek a rozhodnutí České národní banky, nelze z pouhé skutečnosti, že žádost byla předložena bez uvedených listin a znalecký posudek spolu s rozhodnutím České národní banky byly společnosti předloženy až v květnu 2007, dovozovat, že hlavní akcionář uplatnil právo na svolání valné hromady podle § 183i obch. zák. po uplynutí prekluzivní lhůty podle § 183n odst. 3 obch. zák. Jestliže byly nedostatky jinak včas uplatněné žádosti podle § 183i obch. zák. o svolání valné hromady, spočívající v absenci listin předpokládaných v § 183j odst. 6 obch. zák., následně v rozumné lhůtě odstraněny, bylo právo na svolání valné hromady uplatněno včas.

Zbývá dodat, že naopak patnáctidenní lhůta pro svolání valné hromady podle § 183j odst. 1 obch. zák. začala běžet až ode dne, kdy žádost byla řádně doplněna o listiny předpokládané v § 183j odst. 6 obch. zák.

Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani

jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)